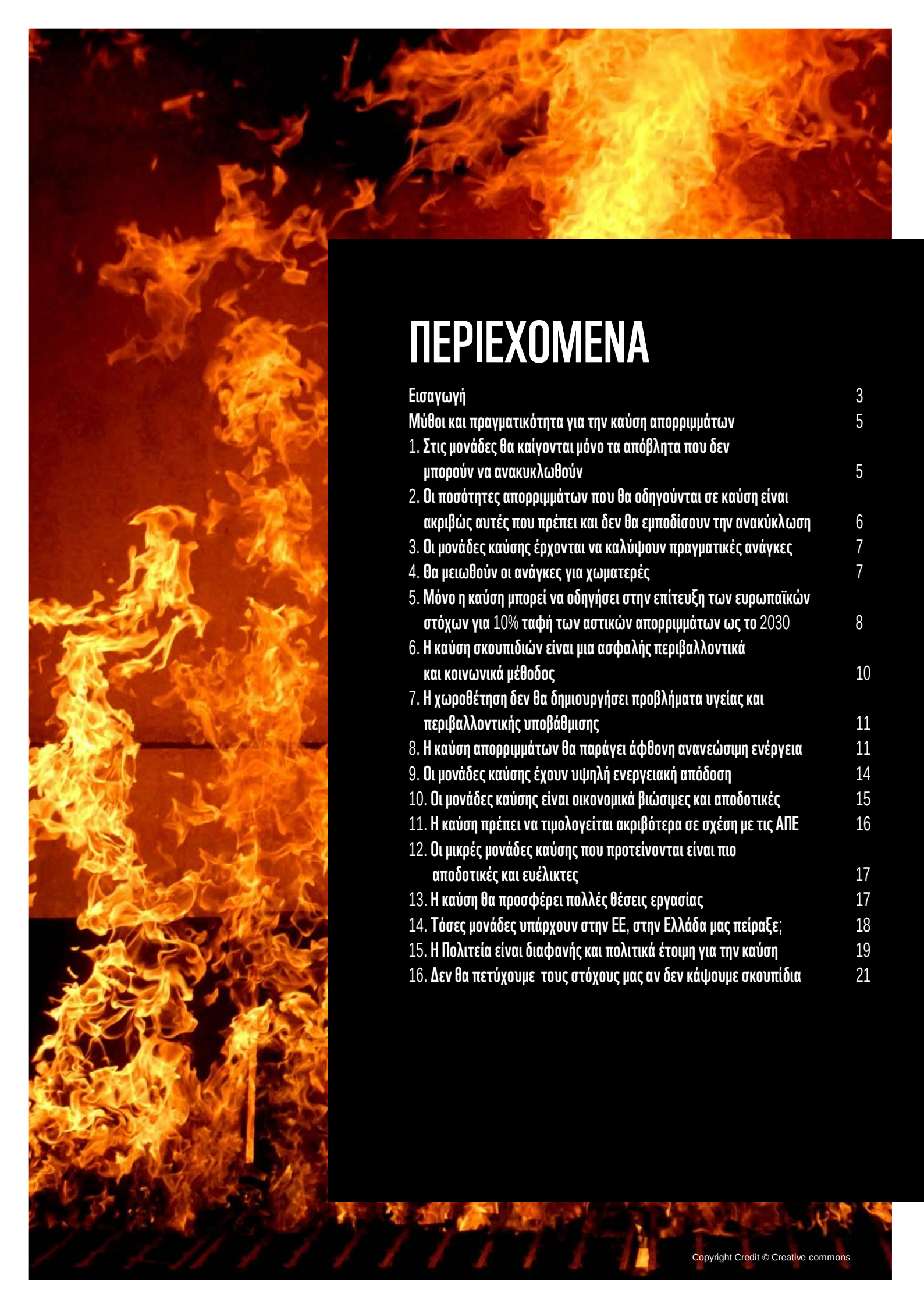

Καύση ή κυκλική οικονομία;

Ερωταπαντήσεις σχετικά με την καύση
σκουπιδιών στην Ελλάδα

Οκτώβριος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	3
Μύθοι και πραγματικότητα για την καύση απορριμμάτων	5
1. Στις μονάδες θα καίγονται μόνο τα απόβλητα που δεν μπορούν να ανακυκλωθούν	5
2. Οι ποσότητες απορριμμάτων που θα οδηγούνται σε καύση είναι ακριβώς αυτές που πρέπει και δεν θα εμποδίσουν την ανακύκλωση	6
3. Οι μονάδες καύσης έρχονται να καλύψουν πραγματικές ανάγκες	7
4. Θα μειωθούν οι ανάγκες για χωματερές	7
5. Μόνο η καύση μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων για 10% ταφή των αστικών απορριμμάτων ως το 2030	8
6. Η καύση σκουπιδιών είναι μια ασφαλής περιβαλλοντικά και κοινωνικά μέθοδος	10
7. Η χωροθέτηση δεν θα δημιουργήσει προβλήματα υγείας και περιβαλλοντικής υποβάθμισης	11
8. Η καύση απορριμμάτων θα παράγει άφθονη ανανεώσιμη ενέργεια	11
9. Οι μονάδες καύσης έχουν υψηλή ενεργειακή απόδοση	14
10. Οι μονάδες καύσης είναι οικονομικά βιώσιμες και αποδοτικές	15
11. Η καύση πρέπει να τιμολογείται ακριβότερα σε σχέση με τις ΑΠΕ	16
12. Οι μικρές μονάδες καύσης που προτείνονται είναι πιο αποδοτικές και ευέλικτες	17
13. Η καύση θα προσφέρει πολλές θέσεις εργασίας	17
14. Τόσες μονάδες υπάρχουν στην ΕΕ, στην Ελλάδα μας πείραξε;	18
15. Η Πολιτεία είναι διαφανής και πολιτικά έτοιμη για την καύση	19
16. Δεν θα πετύχουμε τους στόχους μας αν δεν κάψουμε σκουπίδια	21

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρόταση για την κατασκευή έξι μεγάλων μονάδων καύσης απορριμμάτων στην Ελλάδα υπόσχεται “πράσινη” ενέργεια και μείωση των χωματερών, όμως πίσω από τα λόγια κρύβεται ένα μοντέλο που επιβαρύνει υπέρμετρα τους δήμους, τους πολίτες και το περιβάλλον – καταστρατηγώντας στην πράξη την ιεραρχία διαχείρισης των αποβλήτων.

Το οικονομικό κόστος αναμένεται να είναι συντριπτικό, με υπέρογκα “gate fees” και ειδικά “premium” τιμολόγια για την πώληση του ηλεκτρισμού, που θα επιβαρύνουν δυσανάλογα τα ελληνικά νοικοκυριά και το κράτος για τα επόμενα 30-40 χρόνια.

Με τον σχεδιασμό και λειτουργία των έξι μονάδων καύσης, η πρόληψη, η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση μετατρέπονται σε πολυτέλεια. Όταν οι διαχειριστές του συστήματος καύσης έχουν ‘εγγυημένη’ απορρόφηση αυτού που μπορεί εύκολα να συλλέγεται ξεχωριστά—χαρτί, πλαστικό, μέταλλα, οργανικά—δεν υπάρχει ουσιαστικό κίνητρο για να επενδυθούν πόροι στη διαλογή στην πηγή ή στην κομποστοποίηση.

Τα περιβαλλοντικά και υγειονομικά ρίσκα από τη λειτουργία μονάδων καύσης δεν είναι επίσης αμελητέα. Εκπομπές επικίνδυνων ρύπων θα επιβαρύνουν τις ήδη υποβαθμισμένες περιοχές που ακούγεται πως θα καταστούν τόπος χωροθέτησης των μονάδων καύσης. Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου είναι σοβαρές και θα επιδράσουν αρνητικά στους στόχους της Ελλάδας για κλιματική ουδετερότητα. Η συμπερίληψη των μονάδων στο ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS) από το 2030 αναμένεται να αυξήσει κι άλλο το κόστος λειτουργίας – κόστος που θα επιβαρύνει εκ νέου τους δήμους και, τελικά, τους δημότες.

Παράλληλα, η ενεργειακή απόδοση των μονάδων παραμένει αμφίβολη: μεγάλο μέρος της παραγομένης ενέργειας καταναλώνεται εσωτερικά (parasitic load), ενώ το καθαρό αποτέλεσμα σε σχέση με το θερμικό περιεχόμενο των αποβλήτων δεν υπερβαίνει το 25–30%. Με άλλα λόγια, δεν μπορούμε να καίμε πλαστικά και οργανικά απόβλητα και να το παρουσιάζουμε ως καθαρή, ανανεώσιμη ενέργεια, όταν η πραγματική προσθήκη ενέργειας στο σύστημα είναι περιορισμένη και συνοδεύεται από σημαντικές απώλειες και εκπομπές CO₂.

Τέλος, η κοινωνική διάσταση δεν μπορεί να παρακάμπτεται. Οι μονάδες αυτές δεν πρόκειται να τοποθετηθούν στα σύννεφα, αλλά δίπλα στους ανθρώπους – και σχεδόν πάντα σε περιοχές που ήδη φέρουν δυσανάλογο περιβαλλοντικό βάρος. Η έλλειψη ουσιαστικού διαλόγου με τις τοπικές κοινωνίες, η αντιμετώπιση των αντιδράσεων ως φαινόμενο “Όχι στην αυλή μου” (NIMBY) και η μη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων υπονομεύουν την αξιοπιστία ενός συστήματος που κατασκευάζεται με ιδιωτικά κεφάλαια, αλλά με δημόσιο ρίσκο και δημόσιο κόστος.

Η πρόταση για την κατασκευή έξι μεγάλων μονάδων καύσης απορριμμάτων στην Ελλάδα υπόσχεται “πράσινη” ενέργεια και μείωση των χωματερών, όμως πίσω από τα λόγια κρύβεται ένα μοντέλο που επιβαρύνει υπέρμετρα τους δήμους, τους πολίτες και το περιβάλλον – καταστρατηγώντας στην πράξη την ιεραρχία διαχείρισης των αποβλήτων.

Βάσει όλων αυτών, δημιουργήθηκε πιο κάτω μια σύντομη **λίστα ερωταπαντήσεων σχετικά με μερικούς μύθους γύρω από την καύση απορριμμάτων.**

Ο βιώσιμος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων πρέπει να γίνεται **από κάτω προς τα πάνω**, από τη βάση δηλαδή, κι όχι από πάνω προς τα κάτω όπως επιχειρείται σήμερα με την πρόταση για χωροθέτηση και λειτουργία έξι μονάδων καύσης. Για να δουλέψει σωστά η διαχείριση πρέπει να περιβληθεί με **αξιοπιστία και λογοδοσία**, κάτι που σήμερα δυστυχώς δεν συμβαίνει. Όμως δεν είναι αργά για αλλαγή κατεύθυνσης.

Κατά την άποψη του WWF Ελλάς, αν θέλουμε όντως να χτίσουμε ένα βιώσιμο μέλλον, ο δρόμος περνάει από την πρόληψη και την ορθή διαχείριση: στήριξη επαναχρησιμοποίησης, διαλογή οργανικών στην πηγή, εκτεταμένη ανακύκλωση, κομποστοποίηση και μόνο εκεί που πραγματικά δεν μένει τίποτε άλλο, υπεύθυνη επεξεργασία με την ελάχιστη δυνατή περιβαλλοντική επιβάρυνση. Μόνο έτσι θα δημιουργήσουμε πραγματικές θέσεις εργασίας, θα προστατεύσουμε την υγεία και το περιβάλλον και δεν θα εγκλωβιστούμε σε ακριβές, παρωχημένες λύσεις που τελικά αδειάζουν τις τσέπες των πολιτών και ρυπαίνουν τον αέρα, το έδαφος και τα νερά μας.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Στις μονάδες θα καίγονται μόνο τα απόβλητα που δεν μπορούν να ανακυκλωθούν

Δεν ισχύει. Μια αιτίαση των υποστηρικτών της λειτουργίας έξι μονάδων καύσης απορριμμάτων αναφέρει πως θα οδηγούνται στις μονάδες μόνο τα απόβλητα που δεν μπορούν να ανακυκλωθούν. Πρόκειται για δήλωση που δεν ευσταθεί.

Καταρχάς, για να αποφευχθεί η καύση δυνητικά ανακυκλώσιμων υλικών θα πρέπει να βρίσκονται σε λειτουργία:

- Μια καλή και αποτελεσματική χωριστή διαλογή στην πηγή, με ξεχωριστά ρεύματα για οργανικά, πλαστικά, χαρτί, γυαλί και μέταλλα,
- Λειτουργικές και αξιόπιστες μονάδες κομποστοποίησης (ΜΕΒΑ),
- Καλές μονάδες διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών (ΚΔΑΥ),
- Καλές μονάδες επεξεργασίας υπολείμματος (ΜΕΑ/ΜΑΑ).

Σήμερα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, η χώρα δεν λειτουργεί ουσιαστικά τη διαλογή στην πηγή, ούτε διαθέτει αξιόπιστες υποδομές. Αντιθέτως σχεδόν το σύνολο των αστικών απορριμμάτων οδηγούνται σε κάποιες λίγες μονάδες επεξεργασίας, όπου δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος των σκουπιδιών δεν μπορεί να ανακτηθεί. Η κατάσταση δεν πρόκειται να αλλάξει το επόμενο διάστημα, όπως εύλογα προκύπτει από την ολιγωρία της κυβέρνησης να δώσει λύσεις και να αλλάξει τη σημερινή διαδικασία χωριστής διαλογής και επεξεργασίας των ανακυκλώσιμων υλικών. Για παράδειγμα, όπως φαίνεται από την πορεία του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη" για τη χρηματοδότηση έργων διαχείρισης αποβλήτων, τα έργα πρόληψης και ανακύκλωσης έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό υποαπορρόφησης¹, δείγμα της ελάχιστης σημασίας που η Πολιτεία αποδίδει στη σωστή ανακύκλωση.

Επιπρόσθετα, το 2023, με πράξη [υπουργικού συμβουλίου](#), η κυβέρνηση τροποποίησε το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων ([ΕΣΔΑ](#)), εισάγοντας

¹ Πηγή [εδώ](#), σελ. 18

προβλέψεις για την επεξεργασία των υπολειπόμενων σύμμεικτων αποβλήτων σε ΜΕΑ/ΜΑΑ και την ενεργειακή αξιοποίηση δευτερογενών (απορριματογενών) καυσίμων. Αυτή η αλλαγή ανοίγει νομικά και πολιτικά το ενδεχόμενο να διοχετεύονται σύμμεικτα ρεύματα σε ενεργειακή αξιοποίηση, καταστρατηγώντας έτσι τόσο την ιεραρχία διαχείρισης, όσο και την ευρωπαϊκή νομοθεσία που αντιτίθεται² στην καύση σύμμεικτου απορρίμματος.

Επομένως, το πιο πιθανό σενάριο -αν γίνουν οι μονάδες καύσης- είναι να καίγονται απορρίμματα που θα μπορούσαν εύκολα να ανακυκλωθούν, αρκεί να λειτουργούσε σωστά η διαδικασία ανακύκλωσης.

2. Οι ποσότητες απορριμμάτων που θα οδηγούνται σε καύση είναι ακριβώς αυτές που πρέπει και δεν θα εμποδίσουν την ανακύκλωση

Δεν ευσταθεί. Βάσει της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και της μελέτης σκοπιμότητας για την καύση (που δυστυχώς παραμένει στο συρτάρι του υπουργείου, εις βάρος της διαφάνειας),³ ο σχεδιασμός του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) γίνεται θεωρώντας πως από σήμερα έως το 2050 θα διατηρηθούν στο ίδιο μεγάλο ύψος οι παραγόμενες ποσότητες αστικών αποβλήτων.

Βάσει της ΣΜΠΕ από το 2030 έως το 2050 αναμένεται να διατηρούνται σε πολύ ψηλά επίπεδα οι ποσότητες απορριμμάτων που θεωρούνται υπόλειμμα και πρέπει να καίγονται (πίνακας 1).

Πίνακας 1. Εισερχόμενες ποσότητες απορριμμάτων στις μονάδες καύσης (πηγή: ΣΜΠΕ)

Έτος	Σύνολο ΑΕΠΥ ⁴ προς καύση
2030	1.300.138 τόνοι
2040	1.172.114 τόνοι
2050	1.160.393 τόνοι

Το ίδιο υψηλές κρατούνται και οι ποσότητες που σύμφωνα με τη ΣΜΠΕ αναμένεται να οδηγηθούν για καύση σε ενεργοβόρες βιομηχανίες (150.200 τόνοι το 2030 και 131.188 τόνοι το 2050).

Η μελέτη λοιπόν βασίζεται σε ένα μοντέλο αυξανόμενης διαθεσιμότητας απορριματογενούς καυσίμου χωρίς να λαμβάνει υπόψη πολιτικές και μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση των σύμμεικτων και των υπολειμμάτων, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές για την πρόληψη και κυκλική οικονομία.

Αυτά που δεν λαμβάνει επίσης υπόψη το ΥΠΕΝ είναι:

- Η [νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα απόβλητα τροφίμων](#), βάσει της οποίας η Ελλάδα πρέπει να μειώσει τα απόβλητα τροφίμων από νοικοκυριά, εστίαση και λιανεμπόριο κατά 30% έως το 2030 σε σχέση με το μέσο όρο των ετών 2021–2023,⁵
- Η [νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασίας](#), που προβλέπει μεταξύ άλλων, την απαίτηση να μην οδηγούνται σε ταφή ή καύση ανακυκλώσιμες συσκευασίες, τη μείωση της συσκευασίας και την πλήρη ανακυκλωσιμότητα των συσκευασιών από το 2030 και έπειτα,
- Η δυνατότητα που υπάρχει για πλήρη αξιοποίηση των οργανικών αποβλήτων, που

² Η αντίθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην καύση σύμμεικτων αστικών αποβλήτων προκύπτει από το συνδυασμό διαφόρων προβλέψεων: (α) της ιεραρχίας διαχείρισης και των υποχρεώσεων διακριτής συλλογής ([WFD 2008/98/EC](#), όπως τροποποιήθηκε με 2018/851), (β) των τεχνικών κριτηρίων που ορίζουν τότε μια μονάδα καύσης θεωρείται «ανάκτηση» ([R1 formula, Annex II](#)), (γ) των περιορισμών επιλεξιμότητας για χρηματοδότηση από τα [Ταμεία συνοχής/ERDF](#) (πλαίσιο 2021–2027), (δ) των [πολιτικών/κριτηρίων τραπεζικής χρηματοδότησης \(EIB\)](#) και (ε) των [οδηγιών για κρατική ενίσχυση \(CEEAG\)](#), που μαζί λειτουργούν ως πρακτικό φρένο στη δημόσια/κοινοτική υποστήριξη έργων καύσης σύμμεικτων.

³ Η μελέτη σκοπιμότητας δεν έχει δημοσιευτεί επίσημα. Το WWF Ελλάς έχει στη διάθεσή του την εν λόγω μελέτη, η οποία τέθηκε υπόψιν του στο πλαίσιο σχολιασμού που ζητήθηκε από μέσο ενημέρωσης.

⁴ ΑΕΠΥ: Απορριματογενείς ενεργειακές πρώτες ύλες

⁵ Η [τελική προσωρινή συμφωνία](#) μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (19–20 Φεβρουαρίου 2025) προβλέπει ότι η Επιτροπή θα εφαρμόσει correction factors (π.χ. για τον τουρισμό) και θα κάνει [ανασκόπηση](#) μέχρι το 2027 — επομένως τα δεδομένα και οι κανόνες μέτρησης μπορεί να προσαρμοστούν/εξηγούνται περαιτέρω κατά την εφαρμογή.

- έτσι δεν θα οδηγούνται σε ΜΕΑ και δεν θα παράγεται απορριμματογενές καύσιμο. Αν λειτουργήσει σωστά η διαλογή στην πηγή των οργανικών αποβλήτων (που σήμερα δυστυχώς λειτουργεί λανθασμένα και με πενιχρά αποτελέσματα), μπορεί να επιτευχθεί μεγάλη εκτροπή αυτού του ρεύματος αποβλήτων σε ποσοστά 60-85%, όπως συμβαίνει σε χώρες με καλά σχεδιασμένα "door-to-door" ή "bring-point" συστήματα (π.χ. επιδόσεις 70–85% σε Αυστρία/Σλοβενία, ~60–90% σε μεγάλες ιταλικές/γερμανικές περιοχές). Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα οργανικά απόβλητα αποτελούν σχεδόν το 35-40%⁶ των συνολικών αστικών αποβλήτων (ή και έως 50%⁷ σε κάποιες περιοχές), η χωριστή διαλογή και η ανάκτηση αυτού του ρεύματος σε ΜΕΒΑ θα μειώσει συντριπτικά το υπόλειμμα της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων,
- Οι τεχνολογικές και πολιτικές εξελίξεις στην ΕΕ και παγκοσμίως υπέρ της επαναχρησιμοποίησης και των κυκλικών λύσεων.

3. Οι μονάδες καύσης έρχονται να καλύψουν πραγματικές ανάγκες

Ψευδής ισχυρισμός. Η ζήτηση για μονάδες καύσης είναι τεχνητή, πράγμα που αποδεικνύεται μέσα από τα ίδια τα σενάρια της ΣΜΠΕ. Η "αναγκαία" δημιουργία έξι μονάδων καύσης είναι μύθος διότι η ζήτηση της τσιμεντοβιομηχανίας ήδη καλύπτει σχεδόν όλο το "περίσσειμα" των αποβλήτων. Στο σενάριο 1 (χωρίς καύση) της ΣΜΠΕ αναγνωρίζεται ότι το υπολειμματικό ποσοστό των απορριμμάτων που δεν ανακτάται και οδηγείται σε ταφή το 2040 θα ανέρχεται περίπου στο 20% των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ). Από αυτό, μόνο το 10% επιτρέπεται να ταφεί, βάσει ευρωπαϊκής νομοθεσίας, επομένως, η "πραγματική ανάγκη" για εναλλακτική διαχείριση είναι περίπου 450.000 τόνοι. Την ίδια χρονιά, η ΣΜΠΕ προβλέπει ότι η τσιμεντοβιομηχανία θα μπορεί να απορροφήσει 343.000 τόνους RDF/SRF, δηλαδή πάνω από το 75% αυτής της ανάγκης - χωρίς να κατασκευαστεί ούτε μία νέα μονάδα ενεργειακής αξιοποίησης

αποβλήτων. Η διαφορά είναι λιγότερη από 110.000 τόνους.

Με άλλα λόγια, η ΣΜΠΕ παρουσιάζει την καύση ως "μονόδρομο" για να μειώσουμε την ταφή κάτω του 10%, ενώ τα δεδομένα της ίδιας της ΣΜΠΕ δείχνουν ότι η διαφορά είναι μόλις 10% των αστικών αποβλήτων, και θα μπορούσε να καλυφθεί με πιο ήπιες και κυκλικές λύσεις, ειδικά αν λάβουμε υπόψη ότι από το 2030 αναμένονται μεγάλα οφέλη στην ανακύκλωση και στην πρόληψη μέσα από την εφαρμογή του κανονισμού για τις συσκευασίες (PWWR) και την περαιτέρω εξειδίκευση του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία. Αντί να καλύψει αυτό το 10%, η κυβέρνηση επιλέγει να προχωρήσει σε υπερβολικές επενδύσεις σε μονάδες καύσης, που θα δεσμεύσουν τη χώρα για σχεδόν 35-40 χρόνια από σήμερα, έως σχεδόν το 2060.

Δηλαδή, η ίδια η ΣΜΠΕ λοιπόν υποδεικνύει ότι οι έξι μονάδες καύσης είναι υπερβολικές, περιττές και επενδυτικά επικίνδυνες.

4. Θα μειωθούν οι ανάγκες για χωματερές

Όχι ακριβώς. Πράγματι η καύση μειώνει την πίεση που προκύπτει για την υγειονομική ταφή των σκουπιδιών, αλλά δεν την εξαλείφει – μάλιστα δημιουργεί νέες ροές αποβλήτων που συχνά χρειάζονται ειδική ταφή ή διαχείριση.

Η καύση παράγει σημαντικές ποσότητες στερεών υπολειμμάτων. Η τέφρα/υπόλειμμα από τον κλίβανο (bottom ash) αντιστοιχεί περίπου στο 20–25%⁸ του βάρους που μπαίνει στην καύση (δηλαδή ~200–250 kg ανά τόνο εισερχόμενου απορριμματος). Αυτό σημαίνει ότι ένας σημαντικός όγκος υλικού εξακολουθεί να υπάρχει μετά την καύση. Υπάρχει και δεύτερη, μικρότερη αλλά πολύ τοξική ροή — η αποκαλούμενη ιπτάμενη τέφρα (air pollution control residues (APCr) / "fly ash") που προκύπτει από τα φίλτρα καθαρισμού των καυσαερίων. Σε ευρωπαϊκά δεδομένα του 2021 η παραγωγή APCr υπολογίζεται περίπου στο 3,2%⁹ των εισερχόμενων ποσοτήτων (έτος αναφοράς 2021) — δηλαδή μικρότερη σε μάζα, αλλά σε

⁶ Πηγή [εδώ](#)

⁷ Πηγή [εδώ](#)

⁸ Πηγή [εδώ](#)

⁹ Πηγή [εδώ](#)

μεγάλο βαθμό επικίνδυνη και συχνά ταξινομούμενη ως επικίνδυνη ουσία. Επιπλέον, μεγάλο μέρος των APCr (~>90% σύμφωνα με εκτιμήσεις) χαρακτηρίζεται ως επικίνδυνο από τη φύση του.

Ενώ κάποιο τμήμα της τέφρας μπορεί να υποστεί επεξεργασία και να αξιοποιηθεί (π.χ. οδοποιία, υλικό πλήρωσης), και υπάρχουν βιομηχανικές προσπάθειες ανακύκλωσης μετά από επεξεργασία, στην πραγματικότητα παραμένει προβληματική η διαχείρισή της. Πολλαπλές μελέτες δείχνουν ότι η τέφρα περιέχει υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων, οργανικών ρύπων (PCBs, PCDD/Fs, PBDEs), PFAS και μικροπλαστικών¹⁰, και ότι οι σημερινές μέθοδοι δοκιμής / επεξεργασίας δεν εξασφαλίζουν «μηδενικό ρίσκο» για το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία. Πολλές χώρες ή περιοχές επιβάλλουν περιορισμούς ή απαιτούν αυστηρούς¹¹ ελέγχους πριν οποιαδήποτε χρήση.

Συνεπώς, η καύση μετατοπίζει το πρόβλημα: από τα «μη διαχωρισμένα» σκουπίδια σε μεγάλες ροές τέφρας και επικίνδυνων υπολειμμάτων που απαιτούν είτε εξειδικευμένη διάθεση (ασφαλείς χώρους υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων που η Ελλάδα τη σήμερον ημέρα δεν διαθέτει), είτε δαπανηρή και επισφαλή επεξεργασία ή εξαγωγή επικίνδυνων ουσιών που στο σύντομο μέλλον θα απαγορεύεται¹². Η πρακτική εμπειρία και πρόσφατες μελέτες¹³ δείχνουν ότι μεγάλο μέρος των υπολειμμάτων από καύση τελικά οδεύει προς ταφή παρά σε ασφαλή, μακροπρόθεσμη «κυκλική» χρήση.

5. Μόνο η καύση μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων για 10% ταφή των αστικών απορριμμάτων ως το 2030

Άλλος ένας μύθος. Καταρχάς δεν υπάρχει κανένας ευρωπαϊκός στόχος που να ορίζει ότι ως το 2030 η Ελλάδα θα πρέπει να θάβει το πολύ το 10% των αστικών απορριμμάτων. Αυτός ο στόχος ορίστηκε αυθαίρετα από το ΥΠΕΝ. Η αλήθεια είναι ότι πράγματι υπάρχει στόχος¹⁴ στην ΕΕ για περιορισμό της ταφής των σκουπιδιών στο 10%. Όμως αυτός ο στόχος έχει ορίζοντα υλοποίησης ως το 2035 για τις χώρες που έχουν καλές επιδόσεις στην ανακύκλωση και ως το 2040 για τις χώρες, όπως η Ελλάδα, που υπολείπονται στην ανακύκλωση.

Η ταφή του 10% έως το 2040 δεν είναι ο μοναδικός στόχος της Ελλάδας. Έχει επίσης υποχρέωση να πετύχει μεταξύ των άλλων την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση των αστικών απορριμμάτων κατά 50% έως το 2025 και κατά 65% έως το 2035 (σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται μόλις στο 17%, άρα έχει χάσει κατά πολύ τον στόχο του 2025). Και για τους δυο αυτούς στόχους η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει μετάθεση για μια πενταετία, δηλαδή ως το 2030 και το 2040 αντίστοιχα. Μάλιστα όπως επισημαίνει η Κομισιόν στην 4η επισκόπηση εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής¹⁵, η Ελλάδα ζήτησε επίσημα στις 29.12.2023¹⁶ τη μετάθεση του στόχου ανακύκλωσης του 2025 για μια πενταετία. Παρατηρεί λοιπόν κανείς ότι από τη μια η Ελλάδα ζητά μετάθεση των στόχων ανακύκλωσης, αλλά την ίδια στιγμή φέρνει δέκα χρόνια πιο μπροστά (από μόνη της και χωρίς υποχρέωση) τον στόχο για την ταφή των απορριμμάτων, προκειμένου να δείξει ότι η καύση αποτελεί αναγκαιότητα.

¹⁰ Πηγή [εδώ](#)

¹¹ Η Βρετανική Αρχή Περιβάλλοντος εκδίδει εξειδικευμένες οδηγίες και απαιτεί περιβαλλοντική άδεια και δοκιμές πριν από χρήση τέφρας ως αδρανές υλικό, ενώ χώρες όπως Ολλανδία, Γερμανία και Βέλγιο εφαρμόζουν εθνικά πρότυπα που επιτρέπουν ανακύκλωσή της μόνο μετά από επεξεργασία και ελέγχους. Η ανάγκη αυστηρότερων ελέγχων επιβεβαιώνεται και από τεχνικές ανασκοπήσεις λόγω ευρημάτων στην τέφρα.

¹² Η ΕΕ ήδη έβαλε σε εφαρμογή νέο [σφιχτό χρονοδιάγραμμα περιορισμών/απαγορεύσεων](#) στις [εξαγωγές αποβλήτων](#) και, στην

πράξη, οι εξαγωγές επικίνδυνων υπολειμμάτων καύσης προς τρίτες χώρες θα είναι στην πλειονότητά τους απαγορευμένες. Γενικότερα οι κανόνες για εξαγωγές αποβλήτων (συμπερ. υπολειμμάτων) εφαρμόζονται σταδιακά έως το 2026–2027.

¹³ Πηγή [εδώ](#)

¹⁴ Πηγή [εδώ](#)

¹⁵ Πηγή [εδώ](#)

¹⁶ Πηγή [εδώ](#)

Η έγκαιρη ειδοποίηση της ΕΕ

Early Warning Report (EEA, 2023)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) δημοσίευσε την αναφορά “Early Warning Report for the 2025 Waste Targets” (Ιούνιος 2023), στην οποία επισημαίνει πως αρκετά κράτη-μέλη είναι ήδη εκτός τροχιάς για το όριο του 10 % έως το 2035. Αυτό οδηγεί σε σκέψεις για πιθανά «παραθυράκια» ή μεταβατικές ρυθμίσεις, ειδικά σε απομακρυσμένες ή ορεινές περιοχές, όπου η χωροθέτηση υποδομών ανακύκλωσης και κομποστοποίησης είναι πιο δύσκολη. Η αναφορά για την Ελλάδα δείχνει το πόσο απροετοίμαστη παραμένει η χώρα.

6. Η καύση σκουπιδιών είναι μια ασφαλής περιβαλλοντικά και κοινωνικά μέθοδος

Δεν αληθεύει. Η ΣΜΠΕ αναφέρει βέβαια ότι δεν αναμένονται προβλήματα. Αμελεί όμως να αναφέρει ότι η καύση αστικών αποβλήτων απελευθερώνει τοξικούς αέριους ρύπους και επικίνδυνα υπολείμματα. Μεταξύ άλλων παράγονται διοξίνες και φουράνια (PCDD/Fs), εκπέμπονται πτητικά βαρέα μέταλλα (όπως υδράργυρος, κάδμιο, μόλυβδος) και υπάρχει ευρύτατη ανησυχία -τεκμηριωμένη σε επιστημονικές ανασκοπήσεις και τεχνικές αξιολογήσεις- ότι τα PFAS (λεγόμενα και "παντοτινά χημικά") και άλλα επίμονα χημικά μπορεί να μην καταστρέφονται πλήρως και να εμφανίζονται σε εκπομπές ή σε υπολείμματα/τέφρα.¹⁷ Μελέτη του 2021 έδειξε ότι σε περιοχές πλησίον μονάδων καύσης εντοπίζονται αυξημένες συγκεντρώσεις τοξικών ρύπων.¹⁸ Σε άλλη [περίπτωση](#) στη Δανία, φάνηκε πως οι διοξίνες που εκπέμπονταν από την μονάδα καύσης Norfos ήταν πάνω από τα επιτρεπόμενα όρια για τρία χρόνια την περίοδο 2014-2019. Μια ακόμα [προβληματική περίπτωση](#) εντοπίστηκε και στην Ολλανδία σε μια μονάδα που κατασκευάστηκε το 2011 και θεωρούνταν ως η καλύτερη της Δυτικής Ευρώπης. Μια πιο παλιά επιδημιολογική έρευνα έδειξε επίσης πως ήταν αυξημένο το ρίσκο ανάπτυξης non-Hodgkin λεμφώματος μεταξύ του πληθυσμού που κατοικεί σε περιοχή που θεωρείται υψηλά εκτεθειμένη στις διοξίνες που εκπέμπονται από μονάδα καύσης αστικών αποβλήτων.¹⁹ Πρόσφατη έρευνα που ασχολήθηκε εντατικά με τις επιπτώσεις των μονάδων καύσης στην ανθρώπινη υγεία κατέληξε στο συμπέρασμα πως απαιτείται η εφαρμογή της "αρχής της προφύλαξης" για την αδειοδότηση και λειτουργία μονάδων καύσης, ενώ προτείνει επίσης πως σαν προαπαιτούμενο για την αδειοδότηση οποιασδήποτε μονάδας καύσης θα πρέπει να είναι η διεξαγωγή ανεξάρτητης έρευνας βάσης για την υγεία του τοπικού πληθυσμού και η υποχρέωση για μελέτες κοορτής μακροχρόνιας παρακολούθησης για τη μέτρηση των διαχρονικών και αναδυόμενων

επιπτώσεων της λειτουργίας του αποτεφρωτήρα στην τοπική κοινωνία και το περιβάλλον.²⁰

Ο οργανισμός Toxico Watch διενεργεί έρευνες για τα επίπεδα τοξικών ρύπων σε περιοχές πλησίον μονάδων καύσης και τα αποτελέσματα, που μπορούν να βρεθούν [εδώ](#), δείχνουν πως η καύση δεν είναι τόσο αθώα όσο διαφημίζεται.

Η αποτέφρωση απορριμμάτων δεν είναι μια απλή υπόθεση. Η διασφάλιση της διαφάνειας στη λειτουργία (για τις ροές εισερχόμενων υλικών και τις συνθήκες καύσης), η συνεχής περιβαλλοντική παρακολούθηση αυτών των εγκαταστάσεων, η ύπαρξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για περιπτώσεις βλάβης ή αστοχίας, ο καθορισμός ελάχιστων αποστάσεων από κατοικημένες περιοχές είναι ζητήματα που ακόμα και σε πιο περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένες χώρες δεν τηρούνται στο ακέραιο. Στη χώρα που σπάνια προσδιορίζονται με διαφάνεια τα αίτια περιβαλλοντικών προβλημάτων, βλέπε για παράδειγμα τις ενστάσεις που εγείρει η τοπική κοινωνία του Βόλου ζητώντας εξηγήσεις για τα αίτια της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην περιοχή, η υλοποίηση τέτοιων μονάδων εγείρει εύλογες ανησυχίες σχετικά με τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ΣΜΠΕ αναφέρει στο κεφάλαιο 1, ότι μπορεί να επιτευχθεί ανταπόκριση στην αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (άρθρο 9§4 του Κανονισμού 2021/1060 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής 2021-2027), η οποία αναφέρεται στην αποφυγή σημαντικών επιβαρύνσεων σε έξι περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους, μέσω της εφαρμογής τεχνικών καθαρισμού, της συμμόρφωσης με περιβαλλοντικές νομοθεσίες, και της ενσωμάτωσης στρατηγικών για την κυκλική οικονομία και την προστασία των φυσικών πόρων. Δεν μπορεί να ισχύει. Η Κομισιόν θεωρεί, στο πλαίσιο του ταμείου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας²¹, πως οποιοσδήποτε νέος αποτεφρωτήρας έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της μη-πρόκλησης σημαντικής βλάβης, για αυτό εξάλλου έχει αποφασίσει να μην χρηματοδοτεί τέτοιου είδους

¹⁷ Πηγή [εδώ](#), [εδώ](#) και [εδώ](#)

¹⁸ Πηγή [εδώ](#)

¹⁹ Πηγή [εδώ](#)

²⁰ Πηγή [εδώ](#)

²¹ Πηγή [εδώ](#)

μονάδες. Η ΕΕ κατατάσσει τις μονάδες καύσης στις επιζήμιες περιβαλλοντικά δραστηριότητες, κι αυτό δεν μπορεί να αμβλυνθεί.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί πως η ΣΜΠΕ δεν περιλαμβάνει καμία αξιολόγηση της σωρευτικής περιβαλλοντικής και κοινωνικής επιβάρυνσης, αγνοώντας το ενδεχόμενο ταυτόχρονης ύπαρξης άλλων υποδομών ή πηγών ρύπανσης στις ίδιες περιοχές. Η απουσία αυτής της ανάλυσης έρχεται σε σύγκρουση με την ευρωπαϊκή και εθνική αρχή της περιφερειακής περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, και θέτει σοβαρό ζήτημα αξιοπιστίας για την πολυκριτηριακή αξιολόγηση που προτείνει την κατασκευή μονάδων καύσης χωρίς χωρικό ισοζύγιο επιπτώσεων.

7. Η χωροθέτηση δεν θα δημιουργήσει προβλήματα υγείας και περιβαλλοντικής υποβάθμισης

Δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Για πρώτη φορά στα χρονικά, εξαγγέλλονται έξι ρυπογόνες εγκαταστάσεις και υλοποιείται ΣΜΠΕ για αυτές, χωρίς να ορίζεται τόπος χωροθέτησης. Σαν να μην έφτανε αυτό, η ΣΜΠΕ χαρακτηρίζει τις αντιδράσεις των πολιτών ως “φαινόμενα NIMBY (Not In My Backyard) λόγω κακής ενημέρωσης”, απαξιώνοντας ουσιαστικά τη δημόσια ανησυχία και τη θεσμική συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων.

Η χωροθέτηση των προτεινόμενων μονάδων καύσης απορριμμάτων εγείρει σοβαρά ζητήματα “δικαιωμάτων χρήσης γης” και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, καθώς φαίνεται να προορίζεται σε ήδη υποβαθμισμένες περιοχές. Δεν αρκεί η συζήτηση για την χωροθέτηση να περιστρέφεται μόνο γύρω από τεχνικά αντισταθμίσματα (π.χ. ψηλότερες καπνοδόχους, επιπλέον φίλτρα). Χρειάζεται σεβασμός στα θεμελιώδη δικαιώματα των δημοτών: το δικαίωμα σε καθαρό αέρα, σε υγιείς γειτονιές και σε ανθεκτική κοινωνική συνοχή.

Παράλληλα, οι υποδομές διαχείρισης αποβλήτων πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να μην επιβαρύνουν δυσανάλογα ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες περιοχές (π.χ. φτωχότερες γειτονιές, μειονοτικές κοινότητες, βλ. Φυλή

Αττικής). Η αρχή της ίσης πρόσβασης σε περιβαλλοντικά αγαθά απαιτεί και δημόσια συμμετοχή – οι αποφάσεις χωροθέτησης πρέπει να λαμβάνονται με διαφανή και ουσιαστική διαβούλευση, όπου όλοι οι ενδιαφερόμενοι (τοπικοί φορείς, κοινωνικά κινήματα, οργανώσεις, πολίτες) έχουν δικαίωμα λόγου και δικαίωμα να λάβουν πειστικές εξηγήσεις.

Σήμερα, οι πολίτες και οι δημοτικές αρχές πιάνονται στην κυριολεξία στον ύπνο, χωρίς να γνωρίζουν που θα χωροθετηθούν αυτές οι μονάδες. Εφόσον η κυβέρνηση πιστεύει τόσο πολύ στην καθαρότητα και ασφάλεια της καύσης απορριμμάτων, ας προχωρήσει στη συμβολική χωροθέτηση της μονάδας της Αττικής στην περιοχή του Ελληνικού και στο εκεί νέο οικιστικό συγκρότημα. Αν δεν το κάνει και επιμένει στη χωροθέτηση σε περιοχές όπως η Φυλή, ο Ασπρόπυργος, η Κερατέα, η Πτολεμαΐδα, η Ροδόπη, η Μεγαλόπολη, κλπ, θα αποδείξει πως θεωρεί δεύτερης κατηγορίας μια μερίδα πολιτών και περιοχών.

8. Η καύση απορριμμάτων θα παράγει άφθονη ανανεώσιμη ενέργεια

Όχι βέβαια. Καταρχάς να καταστεί σαφές πως δεν θα παράγεται ανανεώσιμη ενέργεια, αλλά ενέργεια από την καύση σκουπιδιών. Επειδή ένα κομμάτι των σκουπιδιών είναι οργανικής προελεύσεως (ξύλο, υπολείμματα τροφίμων, χαρτί) καταχρηστικά παρουσιάζεται ως ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.

Η ΣΜΠΕ αποδίδει το 57,5% της παραγόμενης ενέργειας ως επιλέξιμο προς επιδότηση για παραγωγή πράσινης ενέργειας, θεωρώντας ότι αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί στο βιοαποδομήσιμο κλάσμα των απορριμμάτων. Όμως:

- Δεν παρέχει καμία τεκμηρίωση της παραδοχής αυτής,
- Δεν παρουσιάζεται σύνθεση αποβλήτων ούτε προβλέπονται μελλοντικές μεταβολές (π.χ. μείωση οργανικού λόγω διαλογής στην πηγή),
- Δεν εξετάζεται τι συμβαίνει αν το ποσοστό είναι μικρότερο.

Πρόκειται για μια κρίσιμη αβεβαιότητα που επηρεάζει άμεσα την αξιοπιστία της οικονομικής

ανάλυσης. Ακόμα περισσότερο έχοντας υπόψη και τους τεκμηριωμένους [υπολογισμούς](#) του Zero Waste Europe, σύμφωνα με τους οποίους, το ποσοστό βιογενούς ενέργειας σε εγκαταστάσεις με καλές επιδόσεις διαλογής (που απομακρύνουν μεγάλες ποσότητες χαρτιού και βιοαποβλήτων από τα σύμμεικτα) είναι πολύ χαμηλότερο, περίπου 30-35%, καθώς η πλειοψηφία της παραγόμενης ενέργειας προέρχεται από πλαστικά (συσκευασίες και μη) και συνθετικά υφάσματα, που είναι καθαρά ορυκτής προέλευσης.

Ωστόσο, το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι ποιο ποσοστό είναι ανανεώσιμο, αλλά πόσο CO₂ ορυκτής προέλευσης εκπέμπεται ανά κιλοβατώρα. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα της καύσης: οι επιδόσεις της είναι παρόμοιες ή και χειρότερες από τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με λιγνίτη, λόγω της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Η βασική κλιματική αδυναμία της καύσης απορριμμάτων είναι η τεράστια ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) ορυκτής προέλευσης που εκπέμπεται ανά παραγόμενη κιλοβατώρα. Σύμφωνα με [ανάλυση](#) της Zero Waste Europe, η ένταση άνθρακα των μονάδων καύσης αποβλήτων φτάνει κατά μέσο όρο τα 580 γρ. CO₂e/kWh, σχεδόν διπλάσια από τον μέσο όρο της ΕΕ (298 γρ. CO₂e/kWh) και υψηλότερη από πολλούς λιγνιτικούς σταθμούς. Επιπλέον, μελέτες όπως αυτή του IEA Bioenergy²² δείχνουν ότι οι εκπομπές μπορούν να φτάσουν ακόμη και τα 1.833 γρ. CO₂/kWh, εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από την καύση πλαστικών. Τα στοιχεία αυτά καθιστούν σαφές ότι η καύση αποβλήτων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως “καθαρή” ή “πράσινη” μορφή ενέργειας.

Όπως επισημαίνει πρόσφατη [έκθεση](#), η καύση είναι ασύμβατη με τους στόχους για μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων θερμοκηπίου στο πλαίσιο των στόχων για την κλιματική αλλαγή.

Παρόμοια συμπεράσματα παρουσιάζει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία συγκαταλέγει την καύση αποβλήτων στις πιο ρυπογόνες μορφές παραγωγής ενέργειας. Η παραγωγή ηλεκτρικής/θερμικής ενέργειας από μη-βιοαποδομήσιμα ρεύματα αποβλήτων δεν περιλαμβάνεται στις δραστηριότητες που το

[Climate Delegated Act](#) (Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2139) αναγνωρίζει ως συνεισφέροντες στη μείωση των εκπομπών. Με άλλα λόγια οι μονάδες καύσης αποβλήτων είναι μη-ευθυγραμμισμένες με την Ταξινόμια. Επιπλέον, το ίδιο το κανονιστικό πλαίσιο της ταξινόμιας απαιτεί ότι δραστηριότητες που συνεισφέρουν στην κυκλική οικονομία πρέπει να ελαχιστοποιούν την καύση των αποβλήτων (άρθρο 13(1)(j) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852), γεγονός που τεκμηριώνει γιατί η θερμική αξιοποίηση των σύμμεικτων αποβλήτων θεωρείται ασύμβατη με τους στόχους βιώσιμης χρηματοδότησης. Περιβαλλοντικές οργανώσεις (π.χ. Zero Waste Europe, EEB, GAIA) χαρακτηρίζουν την καύση αποβλήτων ως “brown activity”: με τον όρο εννοούν δραστηριότητες που δεν είναι ευθυγραμμισμένες με τους κλιματικούς και κυκλικούς στόχους, δημιουργούν παγίδευση με συνεχή παραγωγή εκπομπών και αποθαρρύνουν την πρόληψη/ανακύκλωση.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι τεχνικές/επιστημονικές αξιολογήσεις²³ τοποθετούν την καύση απορριμμάτων χαμηλά στην ιεράρχηση διαχείρισης αποβλήτων (προτεραιότητα σε πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση). Επιπλέον, τεχνικές αναλύσεις και εκθέσεις²⁴ της ΕΕ δείχνουν ότι, χωρίς επαρκή τεχνολογία δέσμευσης άνθρακα, η ευρεία ανάπτυξη μονάδων καύσης δημιουργεί σημαντικά εμπόδια (trade-offs) για τους κλιματικούς στόχους και εμπεριέχει κινδύνους για την τοπική ποιότητα αέρα (π.χ. εκπομπές διοξινών και βαρέων μετάλλων). Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ανεξάρτητες μελέτες²⁵ τονίζουν επίσης τον κίνδυνο παγίδευσης: μόνιμες θερμικές υποδομές με αυστηρά συμβόλαια τροφοδοσίας μπορούν να υπονομεύσουν τα κίνητρα για μείωση αποβλήτων και αύξηση της ανακύκλωσης. Παρά τις δεσμεύσεις για κυκλική οικονομία, οι μονάδες καύσης δημιουργούν ένα φαύλο κύκλο: υποβαθμίζουν την αξία της πρόληψης και της επαναχρησιμοποίησης, διατηρώντας υψηλή τη ζήτηση για σύμμεικτο απορριμματογενές καύσιμο.

Αυτή η εικόνα των εκπομπών καθιστά σαφές ότι η καύση απορριμμάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί

²² Πηγή [εδώ](#)

²³ Πηγή [εδώ](#)

²⁴ Πηγή [εδώ](#)

²⁵ Πηγή [εδώ](#)

“καθαρή” ή “πράσινη” λύση. Αντίθετα, η εντατική προώθησή της, σε συνδυασμό με τις προνομιακές οικονομικές ενισχύσεις που προβλέπει η κυβέρνηση και τις εγγυήσεις εσόδων—που επιβαρύνουν άμεσα τους πολίτες μέσω υψηλών gate fees και επιδοτήσεων—δημιουργούν ένα περιττό κλιματικό και δημοσιονομικό κόστος. Οι επενδυτές των μονάδων καύσης είναι πρακτικά ασφαλισμένοι από το κράτος, ενώ ο λογαριασμός πηγαίνει στους δημότες, οι οποίοι καλούνται να πληρώσουν διπλά: πρώτον για το κόστος διαχείρισης αποβλήτων και δεύτερον για τις αυξήσεις στην τιμή του ρεύματος λόγω των επιδοτήσεων.

Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όπως αφήνει να εννοηθεί η ΣΜΠΕ, χωρίς να το αναφέρει ρητά, η συνολική ισχύς των μονάδων καύσης δεν θα είναι πάνω από 120-130 MW, πράγμα που σημαίνει ότι η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια θα είναι λίγη, με πολύ μεγάλο όμως ανθρακικό αποτύπωμα.

9. Οι μονάδες καύσης έχουν υψηλή ενεργειακή απόδοση

Μύθος. Στην πράξη τα πράγματα είναι πολύ πιο περίπλοκα: ό,τι φαίνεται ως «παραγωγή ενέργειας» από καύση απορριμμάτων δεν μεταφράζεται σε υψηλό ποσοστό καθαρής, χρήσιμης ηλεκτρικής ενέργειας που μπαίνει στο δίκτυο — και γι' αυτό δεν πρέπει να το παρουσιάζουμε ως ισοδύναμο με τις σύγχρονες ΑΠΕ. Συγκεκριμένα, ανεξάρτητες αναλύσεις καταγράφουν πολύ χαμηλές αποδόσεις των εργοστασίων καύσης: όταν οι εγκαταστάσεις παράγουν μόνο ηλεκτρισμό η πραγματική ενέργεια που μπαίνει στο δίκτυο συχνά δεν ξεπερνά το ~20–30%²⁶ του θερμικού περιεχομένου των αποβλήτων, ενώ ένα σημαντικό μέρος της παραγόμενης ενέργειας καταναλώνεται μέσα στη μονάδα (parasitic load) για προετοιμασία/κατεργασία αποβλήτων, συστήματα καθαρισμού καυσαερίων, αντλίες και άλλα βοηθητικά. Αυτά τα ευρήματα παρουσιάζονται και τεκμηριώνονται εκτενώς στην [πρόσφατη ανάλυση](#) της Zero Waste Europe που δείχνει ότι πολλές ευρωπαϊκές μονάδες έχουν εξαιρετικά χαμηλές ενεργειακές αποδόσεις και ότι το ίδιο το ρυθμιστικό κριτήριο R1 παραπλανά, γιατί μπορεί να "περάσει" εγκαταστάσεις με πολύ χαμηλή καθαρή απόδοση.

Επιπλέον, όταν η ΣΜΠΕ αναφέρει μόνο παραγωγή ηλεκτρισμού (χωρίς αξιοποίηση της θερμότητας - δηλαδή χωρίς συμπαραγωγή/CHP), το πρόβλημα εντείνεται: η θερμική ενέργεια πάει χαμένη και η συνολική αποδοτικότητα του συστήματος πέφτει ακόμα περισσότερο. Σε αντίθεση, τα συστήματα που αξιοποιούν και τη θερμότητα (π.χ. δίκτυα τηλεθέρμανσης) μπορούν να βελτιώσουν το συνολικό ενεργειακό ισοζύγιο — αλλά αυτό απαιτεί σταθερή και μεγάλη ζήτηση θερμότητας, κάτι που δεν υπάρχει πάντα και που συχνά δεν υφίσταται στο επίπεδο που θα έκανε την καύση πιο αποδοτική.

Σημαντικό επίσης είναι το ζήτημα των εκπομπών. Τα απορρίμματα περιέχουν μεγάλο ποσοστό ορυκτογενούς άνθρακα (πλαστικά, συνθετικά υλικά κ.ά.) και όταν καίγονται εκπέμπουν σημαντικές ποσότητες CO₂. Μελέτες και οδηγίες (π.χ. [IPCC](#))

δείχνουν ότι η καύση ενός τόνου αστικών απορριμμάτων μπορεί να συσχετίζεται με ~0,7–1,2 τόνους CO₂, ενώ το κλιματικό αποτύπωμα ανά παραγόμενη kWh από μονάδες καύσης είναι πολύ υψηλότερο από εκείνο των σύγχρονων φωτοβολταϊκών ή αιολικών. Με άλλα λόγια, ακόμα και αν μια μονάδα παράγει ηλεκτρισμό, η ποσότητα εκπομπών ανά kWh που προκύπτει (και η συνολική κλιματική επίπτωση) είναι χειρότερη από επενδύσεις σε ΑΠΕ.²⁷ Επιπλέον, η ΣΜΠΕ δεν διερευνά αν οι προβλεπόμενες εκπομπές από τις μονάδες καύσης συμβαδίζουν με τον εθνικό κλιματικό στόχο. Στο αναθεωρημένο [Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα](#) (ΕΣΕΚ) προβλέπεται ρητά η προώθηση της χωριστής συλλογής αποβλήτων και την παραγωγή δευτερογενών καυσίμων ως συμπληρωματικό μέτρο σε πρόληψη και ανακύκλωση. Ταυτόχρονα, ο [Εθνικός κλιματικός νόμος](#) θέτει δεσμευτικούς στόχους μείωσης εκπομπών και την υποχρέωση καθορισμού τομεακών προϋπολογισμών άνθρακα. Συνεπώς, πριν προχωρήσει οποιαδήποτε έγκριση θα πρέπει να αξιολογηθεί η επιβάρυνση του κλίματος από τις εκπομπές των προτεινόμενων μονάδων σε σχέση με τους στόχους του ΕΣΕΚ και του σχετικού νόμου.

Η ρυθμιστική διάσταση (R1) επιτείνει την παρανόηση: η φόρμουλα R1 που χρησιμοποιεί η ΕΕ για να διακρίνει "ανάκτηση" από "απόρριψη" βασίζεται σε τεχνικούς δείκτες που μπορεί να επιτρέπουν την ένταξη ως "ανάκτηση" ακόμη και εγκαταστάσεων με χαμηλή πραγματική απόδοση - δηλαδή η ετικέτα "ενεργειακή ανάκτηση" δεν συνεπάγεται απαραίτητα κλιματικό ή ενεργειακό όφελος. Γι' αυτό οργανώσεις και μελέτες προτείνουν την αναθεώρηση ή κατάργηση αυτής της διάκρισης, γιατί οδηγεί σε λανθασμένες πολιτικές επιλογές και σε επενδύσεις που δε χωρούν στη στρατηγική μείωσης εκπομπών.²⁸

Συνεπώς, όταν κάποιος ισχυρίζεται ότι οι μονάδες καύσης "έχουν υψηλή ενεργειακή απόδοση", αγνοεί τουλάχιστον τέσσερα τεκμηριωμένα σημεία: α) τη χαμηλή καθαρή απόδοση (20–30% αν αφορά μόνο παραγωγή ηλεκτρισμού), β) το υψηλό "parasitic load" και τις θερμικές απώλειες, γ) το σημαντικό CO₂ από ορυκτά κλάσματα των απορριμμάτων, και

²⁶ Πηγή [εδώ](#)

²⁷ Πηγή [εδώ](#)

²⁸ Πηγή [εδώ](#)

δ) ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο (R1) μπορεί να παραπλανά ως προς το πραγματικό κλιματικό όφελος.

Το πρακτικό μήνυμα είναι απλό - η παραγωγή ενέργειας από την καύση σκουπιδιών δεν είναι ισοδύναμη με καθαρή, ανανεώσιμη ενέργεια. Στην καλύτερη περίπτωση πρόκειται για μία μέθοδο με χαμηλή απόδοση και υψηλές εκπομπές στη χειρότερη, για μια επένδυση που κλειδώνει πόρους και υποδομές σε τεχνολογίες αντίθετες προς τους κλιματικούς στόχους. Αν θέλουμε πραγματικά να μειώσουμε τις εκπομπές και να καλύψουμε τις ενεργειακές ανάγκες με βιώσιμο τρόπο, οι πολιτικές πρέπει να προτάσσουν πρόληψη, μείωση, ανακύκλωση, κομποστοποίηση και επενδύσεις σε ΑΠΕ με αποθήκευση - αυτές οι επιλογές δίνουν πολύ μεγαλύτερο καθαρό όφελος για το κλίμα και τη δημόσια υγεία.

10. Οι μονάδες καύσης είναι οικονομικά βιώσιμες και αποδοτικές

Ψευδής ισχυρισμός. Έχει ενδιαφέρον πως από το 2020 που τέθηκε ζήτημα καύσης απορριμμάτων έως σήμερα δεν έχει δημοσιευτεί από την κυβέρνηση καμιά ανάλυση του κόστους που θα κληθούν να επωμιστούν πολίτες και δημοτικές αρχές, ενώ η μελέτη σκοπιμότητας που το ΥΠΕΝ ανέθεσε σε ιδιώτες και εκπονήθηκε πριν τη ΣΜΠΕ παραμένει μη-προσβάσιμη.

Η αλήθεια είναι ότι οι μονάδες καύσης θα είναι οικονομικός βραχνάς για τους δήμους και τους δημότες. Οι κύριες ευρωπαϊκές πηγές χρηματοδότησης για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 έχουν ουσιαστικά περιορίσει την επιλεξιμότητα για τη χρηματοδότηση νέων μονάδων καύσης που διαχειρίζονται σύμμεικτα ή ανακυκλώσιμα ρεύματα, προωθώντας επενδύσεις σε διαλογή και ανακύκλωση υψηλής ποιότητας. Παράλληλα, μελέτες²⁹ δείχνουν ότι οι μονάδες καύσης μπορούν να αποτελέσουν οικονομικό βάρος για δήμους λόγω υψηλού κόστους κατασκευής, λειτουργίας και μακροχρόνιων

συμβολαίων. Επίσης, η καύση εξαιρείται από την Ταξινόμια Βιώσιμων Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων της ΕΕ. Η σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) ή η κατασκευή αποκλειστικά με πόρους ιδιωτών είναι οι μόνες λύσεις να προχωρήσει η καύση. Αυτό συνεπάγεται τη θέσπιση αυστηρών ρητρών με εγγυημένα έσοδα για τα 28-30 χρόνια λειτουργίας κάθε μονάδας, δηλαδή εγγυημένα έσοδα και άρα εγγυημένες ποσότητες σκουπιδιών σχεδόν έως το 2060. Ακόμα κι αν στο πέρασμα του χρόνου δουλέψει η πρόληψη αποβλήτων και αυξηθούν τα ποσοστά ανακύκλωσης, η τοπική αυτοδιοίκηση θα είναι υποχρεωμένη να συνεχίσει να πληρώνει τα ποσά που θα έχει δεσμευθεί να καταβάλλει στις μονάδες καύσης. Μελέτη του περιβαλλοντικού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) επισημαίνει αυτή ακριβώς την παγίδα που περιμένει τις δημοτικές αρχές.³⁰

Το gate fee, δηλαδή η τιμή εισόδου στις μονάδες των προς καύση απορριμμάτων, αναμένεται να είναι πολύ υψηλό. Στη μελέτη σκοπιμότητας του ΥΠΕΝ το κόστος φτάνει τα 136 ευρώ ανά τόνο, όμως σε γενικές γραμμές εκτιμάται ότι το κόστος έχει υποτιμηθεί κατά πολύ. Για παράδειγμα, η πρόσφατη σύμβαση για εργοστάσιο καύσης στη Ρώμη, με εκτιμώμενο κόστος κατασκευής περίπου 1 δισεκατομμύριο ευρώ και δυναμικότητα 600.000 τόνους/έτος, φημολογείται πως έχει συμβασιοποιηθεί με 180 ευρώ/τόνο (πριν μάλιστα την εφαρμογή του συστήματος εμπορίας ρύπων - ETS) και διάρκεια 34 ετών.

Επιπρόσθετα, οι μονάδες αναμένεται να κερδίσουν πολλαπλά από την πώληση του ηλεκτρισμού που θα προέρχεται από το “βιοαποδομήσιμο” κλάσμα των σκουπιδιών. Η μελέτη σκοπιμότητας του ΥΠΕΝ κάνει λόγο για τιμή πώλησης του 57% της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας με τιμή που θα είναι τουλάχιστον 80,92 ευρώ/MWh και μπορεί να φτάσει τα 155 ευρώ/MWh. Με άλλα λόγια, η μελέτη σκοπιμότητας αναγνωρίζει ότι οι μονάδες δεν είναι οικονομικά ελκυστικές με τις τρέχουσες τιμές πώλησης της ανανεώσιμης ηλεκτρικής ενέργειας³¹

²⁹ Πηγή [εδώ](#) και [εδώ](#)

³⁰ Πηγή [εδώ](#)

³¹ Οι ημερήσιες/μηνιαίες τιμές χονδρικής στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 2025 κινούνται γενικά στο εύρος ≈ €50-120/MWh ανά ημέρα, με μηνιαίους μέσους όρους γύρω στα €70-85/MWh

(οι μέρες αιχμής φτάνουν υψηλότερα). Αυτά τα νούμερα προέρχονται από τα καθημερινά αρχεία της ελληνικής αγοράς (ENEX) και [συγκριτικούς πίνακες](#) για Αύγουστο-Σεπτέμβριο 2025.

και απαιτούν επιδοτήσεις έως και 91% υψηλότερες από την υφιστάμενη τιμή αγοράς ρεύματος (80,92 έως 155 €/MWh) για να είναι βιώσιμες.

Κι όλα αυτά χωρίς να προσμετράται η ένταξη των μονάδων καύσης στην ευρωπαϊκή αγορά εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ETS)³². Ήδη από το 2024 οι μονάδες καύσης πρέπει να μετρούν και να αναφέρουν τις εκπομπές τους³³. Το 2026 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προχωρήσει σε αναθεώρηση του πεδίου εφαρμογής του συστήματος εμπορίας ρύπων, όπου αναμένεται να περιληφθεί η καύση απορριμμάτων (αλλά και η ταφή). Σε περίπτωση που αυτό συμβεί, η συμπερίληψη των μονάδων καύσης αναμένεται να εκκινήσει το 2028. Μελέτη της ανεξάρτητης συμβουλευτικής CE Delft εκτιμά πως η συμπερίληψη των μονάδων στο ETS θα αυξήσει κατά πολύ την τιμή υποδοχής (gate fee) το 2030, μπορεί και ως τα 100€/τόνο κατά μέσο όρο. Στην Ιταλία για παράδειγμα το κόστος μπορεί να αυξηθεί έως και 69% το 2030 σε σχέση με το σημερινό κόστος διαλογής και αποτέφρωσης.³⁴

Βάσει των παραπάνω, αναμένεται είτε να υπάρξουν πολύ υψηλά gate fees που μπορεί να φτάσουν ή να ξεπεράσουν τις 200-300 ευρώ/τόνο, είτε θα υπάρξει στρέβλωση της αγοράς ηλεκτρισμού όπου οι τιμές θα κρατώνται ως το 2060 σε πολύ υψηλά επίπεδα εξαιτίας της προνομιακής μεταχείρισης του παραγόμενου ηλεκτρισμού από τις μονάδες καύσης με τιμές που μπορεί να φτάσουν ή να ξεπεράσουν τα 155 ευρώ ανά παραγόμενη μεγαβατώρα ή μπορεί να συμβούν και τα δυο. Σε κάθε περίπτωση, οι μονάδες θα είναι σίγουρα βιώσιμες και κερδοφόρες για τους επενδυτές. Όχι όμως για τους δήμους, την κοινωνία, την εθνική οικονομία.

11. Η καύση πρέπει να τιμολογείται ακριβότερα σε σχέση με τις ΑΠΕ

Ευφυσολόγημα. Δεν υπάρχει σώφρων άνθρωπος που να πιστεύει ότι η καύση απορριμμάτων είναι ανώτερο είδος ανανεώσιμης πηγής ενέργειας κι επομένως πρέπει να πριμοδοτείται περισσότερο και καλύτερα. Όμως αυτό ακριβώς προβλέπει η μελέτη σκοπιμότητας. Η μελέτη προτείνει να δίδεται μια εγγυημένη τιμή πώλησης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας που μπορεί να κυμανθεί από 80,9 έως 155 ευρώ/MWh.

Προτείνεται επίσης εξαίρεση από περιορισμούς έγχυσης (curtailment), ώστε να έχουν προτεραιότητα στην έγχυση, ανεξαρτήτως φόρτου του δικτύου ή κόστους παραγωγής. Έτσι, ακόμη και όταν υπάρχει πλεόνασμα φθηνής ανανεώσιμης ενέργειας (π.χ. αιολικών ή φωτοβολταϊκών), οι μονάδες καύσης απορριμμάτων θα συνεχίζουν απρόσκοπτα να εγχέουν ρεύμα - με συνέπεια να αυξάνεται το κόστος λειτουργίας του συστήματος (το δίκτυο κρατά in-the-money³⁵ ρυθμιζόμενες μονάδες), να μειώνεται το περιθώριο διείσδυσης πραγματικά καθαρών ΑΠΕ, να επιβαρύνεται ο καταναλωτής με υψηλότερες τιμές.

Οι προβλέψεις αυτές της ΣΜΠΕ προκαλούν δύο σοβαρά προβλήματα:

- πρώτον, επιβαρύνει το ενεργειακό σύστημα και τους καταναλωτές, επειδή διατηρεί οικονομικώς συμφέρουσες πιο ακριβές παραγωγικές μονάδες και μειώνει το περιθώριο για φθηνότερες ΑΠΕ,
- δεύτερον, δημιουργεί κίνδυνο παγίδευσης (lock-in) του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε υψηλότερου κόστους ρεύμα, παρεμποδίζοντας καθαρότερες και φθηνότερες πηγές ενέργειας να διαχέονται με προτεραιότητα. Για να αποφευχθεί το οικονομικό και περιβαλλοντικό ρίσκο, πρέπει να αποκλειστεί η προνομιακή τιμολόγηση και η προτεραιότητα έγχυσης για την ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων.

³² Πηγή [εδώ](#)

³³ Πηγή [εδώ](#)

³⁴ Πηγή [εδώ](#)

³⁵ Μία μονάδα παραγωγής θεωρείται "in-the-money" όταν το κόστος λειτουργίας της (ή η τιμή προσφοράς της στο χρηματιστήριο ενέργειας) είναι χαμηλότερο από την τιμή ισορροπίας (market clearing price). – Δηλαδή, εφόσον η μονάδα αυτή πουλά το ρεύμα της πιο ακριβά από ό,τι την παράγει, είναι κερδοφόρα - "μέσα στο χρήμα"

12. Οι μικρές μονάδες καύσης που προτείνονται είναι πιο αποδοτικές και ευέλικτες

Δεν ισχύει. Η μελέτη σκοπιμότητας και η ΣΜΠΕ προτείνουν αρκετές μικρές μονάδες καύσης για απομακρυσμένες περιοχές. Σύμφωνα με την διεθνή εμπειρία, μονάδες καύσης με μέση δυναμικότητα 200.000 τόννοι/έτος θεωρούνται το ελάχιστο απαιτούμενο μέγεθος, λόγω της βαρύτητας των οικονομικών συνθηκών που αποκλείει την καύση από οποιοδήποτε χρηματοδοτικό πρόγραμμα, και της επερχόμενης ένταξης στο ETS. Αυτές οι εξελίξεις καθιστούν την καύση οικονομικά μη βιώσιμη κάτω από αυτό το μέγεθος ή αλλιώς, οικονομικά εξαντλητική, γεγονός που σημαίνει ότι το κόστος θα είναι ακόμα μεγαλύτερο για τους πολίτες.

Υπάρχει επιπρόσθετα άλλος ένας φόβος. Ότι η μελέτη σκοπιμότητας και η ΣΜΠΕ παρουσιάζουν υποδιαστασιολογήμενες τις δυναμικότητες των μονάδων καύσης και ότι στην πραγματικότητα η δυναμικότητα θα είναι πολύ μεγαλύτερη, έως και τριπλάσια, καθώς οι μονάδες μπορεί να λειτουργούν διαρκώς προκειμένου να καίνε σύμμεικτα απορρίμματα.

Αυτός ο φόβος γίνεται μεγαλύτερος αν ληφθεί υπόψη η πρόνοια που αναφέρεται στη μελέτη σκοπιμότητας, βάσει της οποίας προβλέπεται ότι για κάθε τόνο απορριμμάτων που υπερβαίνει το εγγυημένο όριο τροφοδοσίας προς τις μονάδες καύσης, οι δήμοι θα επιβαρύνονται με ένα "premium gate fee" μόλις 10 €/τόνο. Πρόκειται για εξαιρετικά χαμηλό πρόσθετο κόστος, το οποίο στέλνει στα δημοτικά συμβούλια το μήνυμα: "Μην επενδύετε σε ανακύκλωση ή διαλογή στην πηγή — φέρτε όλα τα απορρίμματα σε εμάς". Με αυτήν την οικονομική βελτίωση για τους ιδιώτες επενδυτές, ουσιαστικά υπονομεύεται κάθε προσπάθεια μείωσης του όγκου των σύμμεικτων αποβλήτων. Γιατί να κάνεις πρόληψη, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, χωριστά ρεύματα, ενημέρωση πολιτών όταν -αφού θα έχεις πληρώσει 200-300 ευρώ/τόνο για τις εγγυημένες ποσότητες- μπορείς να στέλνεις τις υπερβάλλουσες ποσότητες

απορριμμάτων για καύση με ένα τίμημα των 10 ευρώ/τόνο;

13. Η καύση θα προσφέρει πολλές θέσεις εργασίας

Σίγουρα όχι. Η λειτουργία και συντήρηση μιας μονάδας καύσης απορριμμάτων δημιουργεί πράγματι νέες θέσεις εργασίας, αλλά σε πολύ περιορισμένο εύρος και αριθμό σε σχέση με εναλλακτικές λύσεις κυκλικής οικονομίας. Σύμφωνα με τη μελέτη σκοπιμότητας, κάθε νέα μονάδα απαιτεί περίπου 35-50 άτομα για τρεις βάρδιες, ενώ το προτεινόμενο "βέλτιστο" σενάριο 3 (με έξι μονάδες) προβλέπει συνολικά 255 νέες θέσεις. Μελέτη της CE Delft³⁶, για λογαριασμό της Zero Waste Europe, διαπιστώνει ότι η προληπτική πολιτική και η ανακύκλωση απέφεραν στην ΕΕ27 6.800-13.000 νέες θέσεις το 2022, και αναμένεται να φτάσουν τις 11.200-21.200 ως το 2030, με 2 θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης ανά 1.000 τόνους ανακυκλωμένων υλικών, πολύ περισσότερο δηλαδή από την απασχόληση που προκύπτει από την καύση. Η απασχόληση στην ανακύκλωση προσφέρει σχεδόν 2 θέσεις εργασίας ανά 1.000 τόνους πλαστικών, όταν στην καύση οι θέσεις εργασίας δεν ξεπερνούν τις 0,3 θέσεις ανά 1.000 τόνους και στην ταφή τις 0,1 θέσεις ανά 1.000 τόνους.

Ακόμη κι αν συνυπολογιστούν οι θέσεις που δημιουργούνται κατά την κατασκευή των εγκαταστάσεων (περιορισμένης διάρκειας), η συνολική απασχόληση σε κυκλικές πρακτικές υπερέχει σημαντικά. Η πρόληψη και η ανακύκλωση διαχέουν οικονομικό όφελος σε πολύ ευρύτερο φάσμα επαγγελματιών (logistics, διαλογή, κομποστοποίηση, σχεδιασμός προϊόντων), ενώ η καύση εστιάζει σε έναν μικρό τεχνικό πυρήνα.

Τέλος, όταν αναφέρει κανείς τις θέσεις εργασίας που θα προσφέρει η καύση σε μια περιοχή, θα πρέπει επίσης να συνυπολογίζει με ειλικρίνεια τις θέσεις εργασίας που θα χαθούν ή τους ανθρώπους που θα αποχωρήσουν από την περιοχή ή δεν θα επενδύσουν στην περιοχή που θα χωροθετηθούν οι μονάδες.

³⁶ Πηγή [εδώ](#)

14. Τόσες μονάδες υπάρχουν στην ΕΕ, στην Ελλάδα μας πείραξε;

Δεν είναι έτσι. Πράγματι σήμερα λειτουργούν πολλές μονάδες καύσης στην ΕΕ, σχεδόν 390, οι περισσότερες εκ των οποίων στη Γαλλία και στη Γερμανία. Οι μονάδες αυτές έχουν μέσο όρο ηλικίας πάνω από 23 έτη. Τα τελευταία χρόνια η τάση αλλάζει. Οι πολλές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου που εκπέμπουν οι μονάδες καύσης, τις κάνουν μη συμβατές με τους στόχους για το κλίμα. Δεν είναι τυχαίο ότι επίκειται η συμπερίληψη των μονάδων καύσης στο σύστημα εμπορίας ρύπων. Οι φόβοι για τη σωρευτική επίδραση των αερίων ρύπων που εκπέμπονται, έχουν κάνει λιγότερο ελκυστικές τέτοιες μονάδες. Έχει επίσης γίνει σαφές πως ο δρόμος προς την κυκλική οικονομία και μια Ευρώπη μηδενικών αποβλήτων δεν περνά από τις μονάδες καύσης. Η παγίδευση που προκαλούν εμποδίζοντας την επέκταση της ανακύκλωσης και της πρόληψης πλέον δρα ανασταλτικά.

Η παγίδευση που προκαλείται δεν είναι κάτι νέο. Στην Αυστρία και τη Νορβηγία παρατηρείται μείωση των ρυθμών ανακύκλωσης ως αποτέλεσμα της στροφής στην καύση³⁷. Το ίδιο ισχύει για τη Δανία και τη Σουηδία, δυο χώρες με τρομακτική εξάρτηση από την καύση. Σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, η Δανία το διάστημα 2004-2020 αύξησε μόλις κατά 4% την ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων, ενώ στη Σουηδία η ανακύκλωση το ίδιο διάστημα μειώθηκε κατά 5%. Παρόμοια ευρήματα προκύπτουν και για το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η καύση απορριμμάτων από το 15% το 2010 εκτινάχθηκε στο 45% μέσα σε μια δεκαετία, ενώ η ανακύκλωση από το 2010 μένει κολλημένη στα ίδια επίπεδα, παρότι [έκθεση](#) του βρετανικού Υπουργείου Περιβάλλοντος υποδεικνύει πως το μεγαλύτερο μέρος των απορριμμάτων που καίγονται θα μπορούσαν να ανακυκλωθούν ή να αντικατασταθούν. Άλλη [έρευνα](#) στο Ηνωμένο Βασίλειο δείχνει πως όσο πιο πολύ εξαρτάται μια περιφέρεια από την καύση, τόσο χαμηλότερα ποσοστά ανακύκλωσης επιτυγχάνει.

Την ίδια στιγμή που η Δανία³⁸ -αξιοποιώντας το γεγονός ότι οι μονάδες καύσης της είναι δημόσια περιουσία- αποφασίζει τη μείωση της δυναμικότητας κατά 30 % έως το 2030 και το κλείσιμο επτά μονάδων καύσης, ώστε να ενισχύσει την ανακύκλωση και την πρόληψη (επιχειρησιακή απόφαση που υποστηρίχθηκε ακριβώς επειδή οι εγκαταστάσεις είναι δημόσιες και δεν υπόκεινται σε αγωγές αποζημίωσης), στην Ελλάδα ετοιμάζονται παχυλά συμβόλαια, που κλειδώνουν τη διαχείριση των αποβλήτων σε μονάδες καύσης και αποτρέπουν κάθε ουσιαστική αλλαγή στον τρόπο συλλογής ή μείωσης τους.

Η καύση δεν είναι το μέλλον, αλλά το παρελθόν. Για αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καλέσει τα κράτη μέλη, όπως η Ελλάδα, που έχουν μικρή δυναμικότητα αποτέφρωσης και υψηλή εξάρτηση από την υγειονομική ταφή, να μην επενδύσουν στην καύση, αλλά στην ανάπτυξη συστημάτων στα ανώτερα στάδια της ιεραρχίας.³⁹ Ας μην ξεχνάμε ότι η Κομισιόν θεωρεί, στο πλαίσιο του ταμείου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας,⁴⁰ πως οποιοσδήποτε νέος αποτεφρωτήρας έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της μη-πρόκλησης σημαντικής βλάβης.

Σε όσους επιμένουν παρόλα αυτά να θεωρούν την καύση ως μάνα εξ ουρανού, αξίζει να μελετήσουν το [παράδειγμα](#) της πόλης του Μιλάνου στην Ιταλία. Το 2010 οι τοπικές αρχές εξέταζαν την κατασκευή νέας μονάδας καύσης στην περιοχή. Όμως η αλλαγή σκυτάλης την ίδια χρονιά στον δημαρχιακό θώκο οδήγησε σε μια διαφορετική κατεύθυνση, καθώς αποφασίστηκε αντί για μονάδα καύσης να δοθεί έμφαση στη χωριστή συλλογή των οργανικών αποβλήτων. Σήμερα το Μιλάνο ανακτά το 87% των οργανικών αποβλήτων και έχει καταφέρει οικονομικά και περιβαλλοντικά άρτια να δώσει λύση στη διαχείριση των αποβλήτων της περιοχής.

³⁷ Πηγή [εδώ](#), [εδώ](#) και [εδώ](#)

³⁸ Πηγή [εδώ](#) και [εδώ](#)

³⁹ Πηγή [εδώ](#)

⁴⁰ Πηγή [εδώ](#)

15. Η Πολιτεία είναι διαφανής και πολιτικά έτοιμη για την καύση

Δυστυχώς η Πολιτεία δεν λειτουργεί με διαφάνεια.

Από το 2020 -που με το ΕΣΔΑ η καύση μπήκε στην εξίσωση της διαχείρισης των αποβλήτων- έως σήμερα, η κυβέρνηση δυστυχώς λειτουργεί με μυστικοπάθεια και κλειστά χαρτιά, χωρίς ενημέρωση, χωρίς ουσιαστική διαβούλευση, χωρίς διάθεση να λειτουργήσει με γνώμονα το μακροπρόθεσμο βιώσιμο συμφέρον. Όλα αυτά τα χρόνια δεν έχει μπει στον κόπο να περιγράψει με ευκρίνεια τον σχεδιασμό της και τον οικονομικό αντίκτυπο. Όλα αυτά τα χρόνια δεν έχει δώσει οικονομικά δεδομένα, ούτε μίλησε διεξοδικά και υπό κλίμα συνεργασίας με τις δημοτικές αρχές της Ελλάδας.

Η Πολιτεία ως σήμερα δεν έχει δώσει επαρκείς απαντήσεις στα εξής ερωτήματα:

- Πόσο θα αυξηθεί το δημοτικό τιμολόγιο αποκομιδής/διαχείρισης αποβλήτων;
- Πόση επιβάρυνση θα μετακυλιστεί στους δημότες μέσω δημοτικών τελών;
- Πώς θα αποτραπεί η παγίδευση της διαχείρισης των αποβλήτων;
- Πώς θα καταφέρει η χώρα να πετύχει τους άλλους, πολύ πιο σοβαρούς στόχους, στην πρόληψη, στην επαναχρησιμοποίηση και στην ανακύκλωση;

Πώς επίσης η Πολιτεία θα καταφέρει να αποτρέψει τυχόν κακές πρακτικές στην καύση των απορριμμάτων, όπως η αποτέφρωση σύμμεικτων ή η κακή λειτουργία των μονάδων με αποτέλεσμα την έκλυση τοξικών ρύπων ή η κακή διάθεση της εναπομείνουσας τέφρας, τη στιγμή που οι ελεγκτικοί της μηχανισμοί απλά απουσιάζουν;

Η [ειδική έκθεση](#) του Συνηγόρου του Πολίτη για τη διαχείριση των αποβλήτων στην Ελλάδα κάνει εκτεταμένες αναφορές στα ποικίλα περιστατικά διαφθοράς που παρατηρούνται. Το ίδιο πράττει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως για παράδειγμα στην [περίπτωση](#) των προμηθειών υποδομών ανακύκλωσης από Περιφέρειες της χώρας που ανάγκασε την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να αναζητήσει ευθύνες. Η διαχείριση αποβλήτων νοσεί. Μια Πολιτεία που δεν μπορεί να απαγορεύσει το πλαστικό καλαμάκι (όταν σχεδόν όλες οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες το έχουν πράξει) και συνεχίζει να επιτρέπει τις δεκάδες παράνομες αποθέσεις απορριμμάτων, ποια εχέγγυα δίνει πως θα καταφέρει να επιβλέψει αποτελεσματικά την καύση των σκουπιδιών;

Η ΕΕ παρά τα προβλήματα, προχωρά μπροστά

Στην ΕΕ καταβάλλονται προσπάθειες να τονωθεί η κυκλική οικονομία και η κυκλική διαχείριση των αποβλήτων. Σε αυτό το πλαίσιο με την **Οδηγία (ΕΕ) 2023/2413 – Τροποποίηση της Οδηγίας για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (RED III)**, τα κράτη μέλη δεν πρέπει να παρέχουν άμεση χρηματοδοτική στήριξη για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας από την καύση αποβλήτων, εκτός εάν έχουν τηρηθεί οι υποχρεώσεις χωριστής συλλογής που προβλέπονται στην Οδηγία 2008/98/ΕΚ. Αυτό σημαίνει ότι η επιδότηση της ενέργειας από καύση αποβλήτων επιτρέπεται μόνο εάν έχει προηγηθεί επαρκής χωριστή συλλογή των αποβλήτων, όπως των βιοαποβλήτων και των κλωστοϋφαντουργικών, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που θέτει η Οδηγία 2008/98/ΕΚ.

Η Οδηγία 2008/98/ΕΚ καθορίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών για τη χωριστή συλλογή αποβλήτων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 10(2) απαιτεί από τα κράτη μέλη να προωθούν τη χωριστή συλλογή τουλάχιστον για χαρτί, μέταλλα, πλαστικά και γυαλί έως το 2015, ενώ το άρθρο 22 απαιτεί τη χωριστή συλλογή των βιοαποβλήτων. Από το 2025, η χωριστή συλλογή των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων καθίσταται επίσης υποχρεωτική. Καμία από αυτές τις υποχρεώσεις δεν έχει εκπληρωθεί πλήρως και ουσιαστικά στην Ελλάδα.

Επιπλέον, ο νέος κανονισμός για τις Συσκευασίες και τα Απόβλητα Συσκευασιών (PPWR) περιλαμβάνει διατάξεις που περιορίζουν ή απαγορεύουν την υγειονομική ταφή και την καύση ανακυκλώσιμων συσκευασιών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον κανονισμό, τα υλικά συσκευασίας που έχουν πάψει να θεωρούνται απόβλητα μέσω προπαρασκευαστικής επεξεργασίας πριν από την ανακύκλωση, μπορούν να υπολογίζονται ως ανακυκλωμένα μόνο εφόσον προορίζονται για επεξεργασία σε προϊόντα, υλικά ή ουσίες που θα χρησιμοποιηθούν για τον αρχικό ή άλλους σκοπούς. Ωστόσο, υλικά που προορίζονται για χρήση ως καύσιμα ή για άλλους σκοπούς παραγωγής ενέργειας, ή για αποτέφρωση, επίχωση ή υγειονομική ταφή, δεν μπορούν να υπολογίζονται ως ανακυκλωμένα. Αυτό σημαίνει ότι η καύση ή η υγειονομική ταφή ανακυκλώσιμων συσκευασιών δεν συμβάλλει στους στόχους ανακύκλωσης και, επομένως, περιορίζεται ή απαγορεύεται στο πλαίσιο του κανονισμού. Ταυτόχρονα, με τον ίδιο κανονισμό προβλέπεται ότι από το 2030 και έπειτα θα πρέπει να κυκλοφορούν στην ευρωπαϊκή αγορά συσκευασίες που είναι πραγματικά ανακυκλώσιμες, πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα πρέπει αυτές να οδηγούνται για καύση ή ταφή.

16. Δεν θα πετύχουμε τους στόχους μας αν δεν κάψουμε σκουπίδια

Δεν ισχύει. Παρότι τα προβλήματα είναι πολλά και δομικά, το WWF Ελλάς πιστεύει ακράδαντα ότι η Ελλάδα είναι ακόμα σε θέση να δημιουργήσει ένα βιώσιμο σύστημα διαχείρισης και να προλάβει το τρένο της κυκλικής οικονομίας, προσφέροντας ανεκτίμητες υπηρεσίες στην οικονομία, στην κοινωνία, στο περιβάλλον, αρκεί να τηρηθεί η ιεραρχία διαχείρισης των αποβλήτων. Υπό αυτό το πρίσμα, το WWF Ελλάς έχει καταθέσει από τον Ιούλιο του 2024 μια συνολική πρόταση για τη διαχείριση των αστικών απορριμμάτων στην Ελλάδα. Με την υλοποίηση των προτεινόμενων πολιτικών και παρεμβάσεων η Ελλάδα μπορεί να πιάσει τους ευρωπαϊκούς της στόχους και να γίνει μια χώρα πρότυπο.

Σύμφωνα με τις προτάσεις που το WWF Ελλάς κατέθεσε στην Πολιτεία, η Ελλάδα μπορεί ως το 2040:

- Να μειώσει τα απορρίμματά της κατά 35%,
- Να περιορίσει τη σπατάλη τροφίμων κατά 50%,
- Να οδηγεί σε ανακύκλωση το 90% των απορριμμάτων της,
- Να θάβει μόλις το 8% των παραγόμενων απορριμμάτων,
- Να εξοικονομήσει τουλάχιστον 1-1,5 δισεκατομμύρια ευρώ σε επενδύσεις στη διαχείριση των απορριμμάτων.

Τα σημαντικότερα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να βαδίσει η χώρα προς την κυκλική οικονομία, σεβόμενη της δεσμεύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την καλή διαχείριση των αποβλήτων, περιλαμβάνουν:

- Την έμφαση στην πρόληψη παραγωγής αποβλήτων - για να μειώσουμε την πίεση που ασκείται σήμερα στο σύστημα διαχείρισης,
- Το Πληρώνω όσο Πετώ – για να πληρώνουμε ανάλογα με τις ποσότητες που πετάμε και όχι με τα τετραγωνικά του σπιτιού μας,
- Τη χωριστή συλλογή των αποβλήτων τροφίμων – κυρίως με διαλογή «πόρτα-πόρτα» όπως συμβαίνει σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες,

- Τη σταδιακή κατάργηση του πράσινου κάδου και του μπλε κάδου – ώστε να υπάρχουν χωριστά ρεύματα για τα ανακυκλώσιμα υλικά,
- Τη δημιουργία αποτελεσματικών και διαφανών συστημάτων ανακύκλωσης – όπου οι επιχειρήσεις θα αναλάβουν το πραγματικό κόστος των απορριμμάτων τους,
- Την ανάπτυξη κινήτρων και χρηματοδοτήσεων για την επαναχρησιμοποίηση – ώστε να αναπτυχθούν νέα προϊόντα και υπηρεσίες,
- Την παροχή κατάρτισης, τεχνογνωσίας και πόρων στις δημοτικές αρχές – για να μπορέσουν να επιτελέσουν σωστά το έργο τους,
- Τη θέσπιση μηχανισμού ελέγχου, παρακολούθησης και λογοδοσίας – καθώς το μεγάλο πρόβλημα στη διαχείριση αποβλήτων στην Ελλάδα ακούει στο όνομα ‘διαφθορά’,
- Την υλοποίηση εκτεταμένων και συνεχόμενων δράσεων ενημέρωσης – για να γίνουν οι πολίτες συμμετέχοντες.

Σύμφωνα με προκαταρκτικές εκτιμήσεις του WWF Ελλάς, το μοντέλο διαχείρισης που προκρίνει σήμερα η Πολιτεία θα κοστίσει πάνω από 2-2,5 δισεκατομμύρια ευρώ για αχρείαστες επενδύσεις με πόρους που θα προέλθουν αποκλειστικά από τους φορολογούμενους. Αντιθέτως ένα διαφορετικό μοντέλο με έμφαση στην πρόληψη και στην ανακύκλωση θα κοστίσει λιγότερο, τουλάχιστον κατά 1-1,5 δισεκατομμύριο ευρώ, θα αξιοποιήσει ευρωπαϊκούς πόρους και θα φέρει πολλαπλά οφέλη στην οικονομία και στην απασχόληση, πολλές νέες θέσεις εργασίας και λιγότερα προβλήματα στη δημόσια υγεία και στο περιβάλλον.

Δεν είναι αργά να αλλάξουμε ρότα, αρκεί η κυβέρνηση και η αντιπολίτευση να αναγνωρίσουν τα λάθη τους, η τοπική αυτοδιοίκηση να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να δουλέψουν όλοι από κοινού για να σχεδιαστεί ένα βιώσιμο σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων.

Η πλήρης πρόταση του WWF Ελλάς βρίσκεται [εδώ](#).

Για περισσότερες πληροφορίες

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας www.wwf.gr ή
στείλτε μήνυμα στο footprint@wwf.gr

WWF Ελλάς, Χαριλάου Τρικούπη 119-121, 114 73,
Αθήνα, Τηλ. +30 210 3314893

Copyright Credit © Creative commons

Working to sustain the natural world for the benefit of people and wildlife.

together possible.. panda.org